

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei.

„BISERICA și ȘCÓLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Biserica română dela anul 535 până la finea veacului al nouélea.

Precum se vede din Nuvela XI. a împératului Iustinian biserica română din fosta Daciă traiană, cu începere dela colonisare, și respective dela înființarea și întărirea creștinismului între români a aparținut la jurisdicțiunea Metropoliei din Sirmiu în Iliric. Dependenta bisericii române de Metropolia din Sirmiu a ținut până în timpul, când Hunii au devastat Sirmiu, ceea ce s'a întâmplat între anii 440—450. Din timpul acesta, și anume dela devastarea Sirmiuului prin Huni și până la 535 biserica română din Dacia traiană a trebuit să cadă la jurisdicțiunea Archiepiscopatului de Tesalonic, unde după devastarea Sirmiuului prin Huni s'a refugiat atât șeful autorității civile, cât și Metropolitul din Sirmiu. Dovadă despre acesta ne servese novela sus provocată a lui Iustinian edată la anul 535, prin care acest imperat și zelos apărătoriu și propagator al creștinismului strămută Archiepiscopia din Tesalonic în locul nașcerii sale, în orașul Bederiana, situat undeva în Sârbia de astăzi, care oraș îl numesce după numele său Iustiniana prima. Metropolia din Iustiniana primă Iustinian o-a ridicat la rangul de Archiepiscopie autocefală și nedependentă de nici un tron apostolic.

În această novelă cetim următoarele :

„Dorind noi ca prin multe și diverse moduri să mărim patria noastră, în carea Dumneșeu a hotărît odată, ca să venim în această lume, carea a creat'o, am voit, ca și în respectul sacerdotal să-o ornăm cu cele mai mari prerogative astfelu, ca Présanțitul Episcop al primei Iustiniane patriei noastre celei temporale să-se facă nu numai Metropolit, dar chiar Archiepiscop, și celelalte provincii să fiă sub autoritatea lui, și anume: Dacia mediteraneană, precum și

Dacia ripensă, și nu numai Moesia secundă, Dardania și provincia prevalitană și Macedonia secundă, și încă și parte a Panoniei secunde, carea este în cetatea Bacensă. Căci în timpurile vechi în Sirmiu era organizată prefectura, și aici era totă supremația Iliricului, atât în cauzele civile, precum și în cele episcopale, după care însă pre timpul lui Atila, aceleși locuri devastându-se Apeniu prefectul Pretoriului fugind din cetatea Sirmiuului, a venit în Tesalonic, nu cu autoritatea sa, ci la umbra prefecturii a câștigat ore-care autoritate. Deci cum în present, cu ajutoriul lui Dumneșeu, atâta a crescut statul nostru, încât ambele rēpi ale Dunării s'au umplut cu cetățile noastre, și atât Viminaciul, cât și Residna și Litterata, care sunt preste Dunăre, se află érași sub potestatea noastră, am creșut, că este de trebuință, ca cea mai glorioasă prefectură, carea era în Panonia, să-se strămute în patria noastră cea prefericită, fiindcă Panonia secundă nu cu mult este depărtată, de Dacia mediteraneană. Și pentru această Fericirea ta și toți présanțitii Episcopi ai menționatei Iustiniane prime să aibă prerogativa de Archiepiscop și totă libertatea de a împune autoritatea lor acelor Episcopi și de a-i sfinți pre ei, și în toate provinciile citate mai sus să facă a-se avé dela scaunul tēu demnitatea cea mai înaltă, preoția cea mai supremă, și îngrijirea cea mai mare, și să fii tu singur Archiepiscopul lor, neavând nici o comunicațiune cu Episcopul de Tesalonic; ci tu însuși și toți Episcopii Iustiniane prime, seau judecătorii și administratorii ei să judece ei însuși aceea, ce s'ar nasce între dēșii, și să-i mărginésca, și să-i chirotonésca, și nici să mērgă la altul ore-carele; ci toate provinciile enumerate mai sus să recunósca pre Archiepiscopul lor, și puterea lui să-o sēmtă, seau prin sine, seau prin autoritatea sa, seau în fine prin clerici trimiși să aibă totă puterea și totă censura sacerdotală, și totă libertatea de a lucra. Pre lângă acestea și în Apele¹⁾,

¹⁾ Apele erau în Dacia ripensă nu departe de Nigotinul de astăzi. [Magas. ist. III].

care este provincie a Daciei ripense, vom, ca Episcopul să nu fiă sub Meridian, oraș, al Traciei, ci al Meridianului óre-cum să rămână în Meridian, neavând nici o comunicațiune cu Apele. Țr Episcopul de Apele să aibă mai susnumita cetate și tóte castelele ei, pământurile și tóte bisericile, ca să pótă stérpi din acea cetate și pământ eresul Bonosiacilor,²⁾ și să-i readucă la credința ortodocsă. Deci ca să cunoști Fericirea ta dispusețiunea nóstră trimetem la venerabilul tēu tron legea presentă, ca biserica patriei nóstre se aibă acest beneficiu pentru totdeauna spre gloria lui Dumneđeu celui Atotputernic și spre amintirea cea de totdeauna a Numelui nostru. Țr când se va întempla, ca Guvernatorul scaunului reverenței tale să iésă din acéstă lume, hotărím, ca Archiepiscopul după timp al acelu scaun, să-se chirotonéscă de venerabilul sēu conciliu metropolitan, precum se cuvine să-se producă un Archiepiscop, onorat de tóte Bisericile, neavând nici întrú acéstă vre o comunicațiune cu Episcopul Tesalonicului.⁴⁾

Pre lângă prerogativele cuprinse în acéstă novelă pentru Metropolia din Iustiniana primă, Iustinian a mai investit acéstă Metropolia prin novela 131. și cu alt drept mare. Prin acéstă novelă Iustinian a ridicat scaunul Archieresc al Iustinianei prime la al treilea grad, adecă de a avé în sínóde loc după scaunul Romei și al Constantinopolului. Prin prerogativele cuprinse în aceste novele împératul Iustinian a creat un centru ierarhic pentru bisericile române înființate de coloniștii ambelor Dacii, ca element preponderant, la carele în biserici era în us în servițiul divin limba latina,³⁾ și respective română. Acéstă favorabilă situațiune însă n'a durat mult, deórece cam cu începere dela finea veacului al cincelea și dela începutul veacului al șeselea năvălesc în țările locuite de români Slavii, ér mai târziu Bulgarii, ocupând locurile și devastând orașele. Astfeliu primatul Iustinianei prime a trebuit să trecă prin multe peripeții, provocate de împrejurările timpului, a trebuit să sufere și el sórtea Românilor, pentru carele a fost înființat.⁴⁾ După năvălirea Slavilor românii de pre malul drept al Dunării n'au mai potut fi în linisce, ci au trebuit să-se retragă în munții Emului, de unde s'au întors la locurile lor numai în secul al nouélea, după ce atât Slavii, cât și bulgarii au primit creștinismul.

Precum au inundat Slavii Dacia aureliană : tocma

2) Sub „Bonosiaci“ înțelege Iustinian un eres ivit în Sardica. Acesti eretici negau virginitatea Născetőrei de Dumneđeu. [Migne Encycl. theol. Heresiae].

3) Erbiceanu : istoria Moldovei și Sucevei.

4) Erbiceanu local citat.

așa au năvălit o parte mare de Slavi și în Dacia traiană. Năvălirea slavă în țările locuite de români a avut însă alte consecințe în Dacia aureliană și altele în fosta Dacia traiană. În Dacia aureliană elementul român se retrage la munți cătră sudul peninsulei balcanice, și elementul slav își asimiléză sieși elementele aflate în țéră, în timp ce slavii, cari se așéză în partea de dincóce de Dunăre își perd individualitatea națională și cu încetul se contopesc în elementul român. Faptul acesta istoric își are cauzele și rațiunea sa. Dincolo de Dunăre Slavii, și după ei Bulgarii, întră și ocupă țéra, ca cuceritori, ér dincóce de Dunăre vin ca fugăriți de Avari și alte popóre ; și caută scut și apărare în munții locuiți de români, și se deprind la un traiu liniscit, ocupându-se cu economia pământului în locul prădăciunilor, la cari erau deprinși.⁵⁾

În acéstă contopire a Slavilor așezați dincóce de Dunăre în elementul românesc se vede, și se resémt de nou cele doue mari puteri, cari le-a adus cu sine din patria mamă elementul roman colonizat în aceste părți de împératul Traian, și anume : vechia cultură romană susținută de poporul românesc în proverbe, în tradițiuni și în datinele religioase și naționale și principiile creștinismului susținute de poporul românesc în forma lor genuină, așa precum s'au propagat prin Apostoli.

Pre când se petrec acestea dincóce de Dunăre, pre atunci dincolo de Dunăre se așéză Bulgarii, un popor de origine tartară venit din interiorul Asiei. Bulgarii așezându-se dincolo de Dunăre și anume pre teritoriul dintre Dunăre și Hem, și aflând aici populațiunea slavă, se slaviséză. Bulgarii ca slnvisați primesc creștinismul între anii 860 — 865. Din timpul acesta centrul ierarhic creat de împératul Iustinian pentru românii din ambele Dacii încetéză, și în locul acestuia se ridică scaunul metropolitan din Ochrida ; ér după ce prin frații Metodiu și Ciril se traduce sfânta scriptură în limba slavă, cu începere dela finea seculului al nouélea se introduce limba slavă și în biserica română. Introducerea limbei slave în biserica română a avut grele consecințe asupra dezvoltării religioase a poporului nostru, ne-a împedecat fără îndoieală multe veacuri în dezvoltare. Acéstă limbă s'a introdus prin sila și forța împrejurărilor de atunci. Cu privire la introducerea limbei slavone în biserica română înregistrăm aici după Enăceanu „creștinismul în Dacii“ următóarele :

5) Veți Xenopol istoria românilor.

„Încă de pre timpul imperatului Zeno limba latină a început a dispăre ca limbă oficială din palatul dela Constantinopol și a fi înlocuită cu cea greacă de dialect bisantin. În biserică însă ambele aceste limbi erau în us, și de sigur că în bisericile Daciilor serviciul divin se efeptuia generalminte în limba latină. Prin a doua jumătate a seclului IX. împăratul Michail scrie cătră papa Nicolae, observându-i și condemnându-l pentru interesarea lui, numind chiar limba latină, limbă barbarică. Și cu tôte că papa în răspunsul său cătră Împăratul arată, că limba latină era în us în biserică sfintei Sofii din Constantinopol ér cea greacă în Roma, mai ales în cetirea evangheliei și a apostolului; cu tôte acestea, ura contra limbei latine, exprimată de împăratul timpului, inovațiunile papilor și ținta papilor de a transforma jurisdicțiunea canonică și eclesiastică în tendințe politice, a avut o influință rea și asupra spiritelor dela Dunăre; și popórele de aici au început să-se gândescă asupra mijlócelor, prin cari ar fi putut să scape de influința doctrinelor și tendințelor papei, ér de altă parte, de influința grecescă. De aici s'a născut tendința de a adopta o sistemă de cultură, care să aibă caracterul de neutră, și carea să pótă conserva independența politică prin cea religióasă a poporului româno-bulgar din Dacia. Limba slavonă pentru împrejurările de atunci putea să fiă cea mai propriă; și sacrificând atât românii, cât și bulgarii limbile lor vorbite au acceptat în biserică un dialect slavon format din limbile bulgară și română, în carele materia limbii este slavonă, ér spiritul român.“

Prelegeri din psihologie.

(Continuare).

Afunzimea spațială.

Corporalitatea obiectelor. La formarea reprezentațiunii despre *afunzime* ne dă ajutor mare sensul tactil. Mai contribuie și mișcarea noastră încoaci și încolo prin'tre obiectele din lumea externă. Luând corpul nostru propriu ca punct de plecare pentru aprecierile spațiale, sensul tactil ne conduce la reprezentațiunea, că obiectele nu stau în contact nemijlocit cu noi, ci zac *afară de noi*, și că, diversele puncte ale câmpului visual sînt situate la distanță mai mare, ori mai mică de corpul nostru.

Semnele de orientare ale vederii monoculare. După-ce prin sensul tactil s'a format reprezentațiunea despre *afunzimea spațială*, ochiul încă începe a distinge depărtarea diferitelor puncte din spațiu, după lungimea diversă a razelor lor directive. În această privință semne de orientare ni-se dau deja la vederea monoculară, precum sînt: 1) acomodățiunea,

care ne vine la conștiință prin senzațiuni de mișcare obscure; 2) unghiul visual, care este cu atât mai strimt, cu cât se departă obiectul, pe acesta se bazează perspectiva lineară; 3) în fine acele modificări ale calității și intensității luminei, ce se cuprind sub numele de perspectivă aeriană, care asemenea este condiționată de depărtarea obiectelor în spațiu.

Semnele de orientare ale vederii binoculare. La vederea binoculară se mai adaug următoarele semne de orientare: 1) senzațiunile de mișcare, cari însoțesc convergența axelor visuale; acesta din urmă pentru punctele apropiate este mai mare, decât pentru cele depărtate; 2) imaginile duple incongruente ale ambilor ochi, acestea produc aparența convexității și concavității stereoscopice. E de observat, că numai așa putem vedea un obiect ca simplu, dacă imaginile sale în amândoi ochii cad în punctele corespondente, sau identice ale retinei. Puncte identice se numesc acelea, cari zac pe retină în dreapta, în stînga, în sus și în jos la depărtarea egală de punctul fixațiunii. Imaginile duple în percepțiune se acopere una pe alta numai imperfect, și astfel se produce impresia despre corporalitatea obiectelor, ca volume extinse în cele trei dimensiuni ale spațiului.

Percepțiunea obiectelor foarte departate. Pentru obiectele, care sînt situate foarte departe de ochii nostri toate aceste semne de orientare optice își perd valoarea; fiind-că atunci dispăre deosebirea acomodățiunii, a convergenței axelor visuale, șcl, precum și controla sensului tactil. În casuri de aceste, proiectăm obiectele earăși afară de noi în spațiu, înse la o depărtare egală nedeterminată, pe o mare suprafață globală concavă, precum se întâmplă când privim bolta cerului.

5. *Sinteză psihică.*

Dacă mai multe senzațiuni se combină unele cu altele așa, încât din această combinație rezultă un nou product psihic, înzestrat cu însușiri, pe cari elementele sale constituante nu le aveau, zicem, că s'a făcut: o *sinteză psihică*. De ex din împreunarea senzațiunilor visuale cu senzațiuni tactile și de mișcare rezultă prin sinteză ordinea spațială a celor dintâi și astfel se nasc reprezentațiunile despre forma, poziția, șcl. obiectelor. Tot așa și la alte sensuri. Toate reprezentațiunile se nasc prin sinteza senzațiunilor simple.

6. *Reprezentațiunile imaginațiunii.*

Reprezentațiunile imaginațiunii apar în conștiință fără se fie de față obiectul sau excitațiunea, prin care ele sau fost format mai nainte. De ex. când ne aducem aminte de o persoană cunoscută, ori când ne închipuim o regiune romantică, șcl. Producerea acestor reprezentațiuni se explică așa, că fie-care reprezentațiune, formată prin mijlocirea sensurilor, lasă după sine în organele centrale oare-care *dispoziție funcțională*, adecă o anumită modifiacățiune, care facilitează *reînnoirea* funcțiunii, pe care se bazează actul reprezentării. De aceea, sub influența unor cauze favorabile, o reprezentațiune determinată earăși poate să *revină* în conștiința noastră. Această reînviere a reprezentațiunilor se numește: *reproducere*. Causale reproducerei pot fi sau fiziologice sau psihologice. Causa fiziologică e cea însușire a substanței nervoase, în virtutea căreia ea e capabilă de a resuscita funcțiunile sale anterioare, efectuite când-

va. Dintre cauzele psihologice cea mai importantă este *împreunarea sau asociațiunea* reprezentațiunilor în conștiință după anumite legi.

Reprezentațiunile imaginațiunii sînt mai de multe feluri, precum : 1) *imaginile suvenirii* sau ale *aducerii aminte*, cari sînt copiile fidele ale reprezentațiunilor originale, de ex. amintirile din copilărie, 2) *imaginile fantasiei*, în cari reprezentațiunile sensoriale apar modificate și aduse în combinațiuni noue, de ex. munte de aur, întemplările descrise în fabule, șcl. 3) *halucinațiunile*, de ex. când ni-se pare, că auzim clopote, că vedem ceva neobicinuit și în realitate nu e nimic ; 3) *visurile*, cari se nasc sub influența conștiinței alterate în starea de somn.

IV.

Conștiința și atențiunea.

I. Condițiunile și limitele conștiinței.

a) Generalități.

Conștiința consistă în aceea, că *noi aflăm în noi* anumite stări și procese, de ex. cugetări, dorințe, șcl. ; înse ea nu e o stare ce se poate separa de procesele interne. Aceasta se înțelege așa, că conștiința *nu e o funcțiune*, ci noi numim *conștiințe* anumite stări, pe cari le aflăm în noi, și anume întru cât le putem cuprinde prin *observațiunea internă*. Despre aceste stări zicem în înțeles metaforic, că *ele sînt în conștiința noastră*. Mai obvin în noi și procese *inconștiente*, înse nici pe acestea nu ni le putem cugeta altcum, decât numai după însușirile, pe cari ele le primesc în conștiință.

b) Condițiunile conștiinței.

Prin condițiunile conștiinței înțeleg împrejurările, în cari ea ne este dată. Aceste împrejurări sînt de doue feluri, și anume : 1) *interne* sau *psihice*, și 2) *externe* sau *fisice*, prin urmare distingem : 1) *condițiunile psihice* și 2) *condițiunile fisice* ale conștiinței.

Condițiunile psihice. Dintre procesele psihice, cari stau în raport cu conștiința mai însemnate sînt : 1) *formarea reprezentațiunilor din impresiuni sensoriale*, 2) *cursul sau mergerea și venirea reprezentațiunilor*. Fie-care reprezentațiune apare ca formată din *împreunarea* mai multor senzațiuni, cu alte cuvinte fie-care reprezentație se naște prin *sinteză psihică* din senzațiuni elementare. Deci fie-care împreunare a senzațiunilor, care vize înainte la fie-care act de reprezentațiune, se poate privi ca un *semn caracteristic* al conștiinței. Dacă cercetăm cursul reprezentațiunilor, vom afla, că aceste fenomene asemenea sînt împreunări, basate pe relațiile externe sau interne ale reprezentațiunilor. Actul, prin care o reprezentație avută mai nainte se *împrospețează* în noi, totdeauna rezultă din o reprezentație ce deja există în conștiința noastră, de ex. venindu-mi aminte câteva cuvinte dintr'o poezie, pe care am știut-o cândva pe de rost, poate să mi-

se *împrospețeze* întreagă, șcl. De aci se vede, că *reproducerea și asociațiunea* reprezentațiunilor asemenea sînt niște fenomene, cari însoțesc conștiința. Din punct de vedere psihic, *conexiunea reprezentațiunilor, ordonată după anumite legi* este condiția, sub care se manifestă conștiința.

Condițiunile fisice. Sinteza senzațiunilor și asociațiunea reprezentațiunilor depinde dela *anumite însușiri ale organismului fizic*. De conștiință poate fi vorba numai la acele organisme, cari posed o *sistemă nervoasă*, ca centru al tuturor organelor de simțire și de mișcare. La om toate părțile sistemii nervoase constituiesc o conexiune, ale cărei elemente stau în legătură foarte intimă și multilaterală între sine. Conștiința individuală depinde dela conexiunea aceasta întreagă, și starea ei se determină simultan atât prin impresiunile, cari influențează asupra nervilor sensoriali de diferite specii, cât și prin impulsurile motorice, ba chiar și prin efectele produse în interiorul sistemii simplice. Conștiința se arată totdeauna ca *una și aceeași*, aparțină reprezentațiunii ei ori-cărui domeniu. *Baza acestei unități a conștiinței este conexiunea întregei sistemii nervoase*. De aceea nici nu se poate presupune, că există un organ propriu și distinct al conștiinței. Dar cercetând sistemii nervoasă, vom constata, că ea are o parte, care stă în relație mai apropiată cu conștiința, decât celelalte. Această parte este : *pătura corticală a cerebrului*, în care sînt reprezentate prin deosebite fibre nervoase nu numai diversele regiuni sensibile și motorice ale corpului, ci totodată și conexiunile de ordine mai inferioară, cari obvin în ganglioanele cerebrale, în cerebel, șcl. șcl. Pătura corticală este cu deosebire aptă de a aduce în conexiune directă sau indirectă toate procesele, cari se efectuesc în corp, și cari mijlocesc producerea reprezentațiunilor conștiente. Nu este înse iertat a uita, că funcțiunea acestui organ presupune funcțiunile altor părți centrale subordonate, precum sînt tuberculii cvadrigemeni, straturile optice, șcl., cari toate sînt indispensabile la sinteza senzațiunilor.

c) Gradele și limitele conștiinței.

Atât condițiunile psihice cât și cele fisice ne arată, că domeniul vieții conștiente poate cuprinde în sine multe grade. De fapt, aflăm în noi însine, în conformitate cu condițiunile externe și interne variabile, diferite grade de conștiință. De ex. alt grad de conștiință posedă omul în copilărie și altul în etatea matură, alt grad în stare de emoțiune, altul în somn, șcl. Dar în toate cazurile gradul conștiinței se măsoară după capacitatea de a împreuna reprezentațiunile unele cu altele. Când aducem impresiunile numai în conexiune defectuoasă cu reprezentațiunile noastre, sau când, mai târziu, din cauza conexiunii neperfecte, nu ne putem aduce bine aminte de aceea, zicem că sub durata timpului respectiv am avut un grad mai mic de conștiință.

Și la animale putem presupune un grad oare-care de conștiință, înse la ele, fiind sinteza senzațiunilor și împreunarea reprezentațiunilor cu mult mai neperfecte,

decât la om, și conștiința lor este cu mult mai inferioară. Preste tot, sinteza senzațiilor și reprezentațiilor, fie cât de mărginită, e un semn, care totdeauna, ne îndreptățește de a presupune un anumit grad de conștiință. Și tocmai de aceea nu putem fixa limita inferioară, la care înceată stările conștiințe și se încep cele inconștiințe.

2) *Atențiunea.*

a) *Percepțiunea și apersepțiunea.*

Atențiunea. Punctul de privire intern. Pe lângă mergerea și venirea reprezentațiilor, adesea putem observa în noi înșine o activitate internă, care constă în aceea, că conștiința nu are prezente în ori-ce timp toate reprezentațiile în același grad, ci ea se îndreaptă către anumite reprezentațiuni în grad mai înalt, decât către altele. Această însușire a conștiinței se numește: *atențiune*. Pentru a pute explica mai clar ce este atențiunea, ne vom servi de o asemănare cu câmpul de privire al ochiului, considerând conștiința ca o *vedere internă*. Dacă zicem, că reprezentațiile, cari sînt de față într'un moment dat, se află în *câmpul de privire* al conștiinței, atunci este permis de a numi: *punct de privire intern* acea parte a conștiinței, către care e îndreptată atențiunea. Întrarea unei reprezentațiuni în câmpul de privire intern am numit-o: *percepțiune*, iar intrarea ei în punctul de privire o vom numi: *aperscepțiune*. Prin apersepțiune avem deci să înțelegem totdeauna: *cuprinderea unei reprezentațiuni prin atențiune*.

Claritatea punctului de privire intern. Punctul de privire intern se poate îndrepta succesiv către diversele părți ale câmpului de privire intern. El se poate acūși strîmta, acūși lărgi, și atunci claritatea lui crește și scade alternativ. Așa dar, luat în înțeles mai strîns, punctul privirii interne nu este un punct, ci un *câmp* de o extensiune încâtva variabilă. De altmîntre este o însușire originală și esențială a apersepțiunii: *de a-și limita activitatea sa la un cerc cât se poate de îngust*, și de a cuprinde impresiunile sale, *pe cât e posibil, în o reprezentațiune unitară*. Cu cât punctul de privire este mai îngust și mai luminos, cu atât se află în mai mare obscuritate restul câmpului de privire intern. De ex. când e vorba numai de a ceti o pagină tipărită, putem apersepe deodată mai multe cuvinte; când înse vom să cunoaștem precis forma *unei litere izolate*, atunci celelalte litere, fie chiar ale aceluiași cuvînt, se vor afla deja în semiobscuritate. Cu cât impresiunile durează mai lung, sau se repetă mai des, cu atât crește și extensiunea punctului de privire intern, de ex. cu cât durează mai lung un acord musical, cu atât vom pute apersepe din el un număr mai mare de sunete simultane.

b) *Condițiunile apersepțiunii.*

Condițiunile externe. Dintre condițiunile externe, dela cari depinde apersepțiunea, cele mai însemnate sînt: *intensitatea impresiunilor, fixarea obiectelor vizuale, mișcarea ochilor preste contu-*

rul obiectelor, șcl. Dacă ne vin simultan mai multe impresiuni, atunci le vom apersepe cu deosebire pe acelea, cari *ne sînt cunoscute de mai înainte*, de ex. dintre mai multe tonuri simultane, va intra în punctul de privire al conștiinței acela, pe care mai înainte l-am auzit și singur.

Condițiunile interne. Dintre condițiunile interne cea mai principală este: *activitatea subiectivă*, prin care conștiința se îndreaptă către o anumită impresiune. Cu cât un organ este mai exercitat și cu cât conștiința se aținește cu mai mare energie către impresiuni, cu atât și apersepțiunea va fi mai perfectă. Cu cât cuprindem una și aceeași reprezentațiune mai de multe-ori, cu atât ea ni-se va prezenta ca mai clară; ceea ce se explică așa, că după apersepțiuni repetite, reprezentațiunea respectivă se întărește și prin imaginile sale reproduse. De ex. dacă într'o odaie întunecoasă luminăm un desemn prin schinteia electrică, după iluminarea întâi, a doua și a treia vom ave încă reprezentație foarte obscură; înse la fie-care iluminăție următoare se va completa apersepțiunea desemnului prin imagina sa reprodusă. Tot așa și la reprezentațiile auditive: cu cât auzim un acord mai de multe-ori, cu atât vom apersepe mai bine un sunet izolat din el. Din acestea vedem, că fie-care reprezentațiune reclamă un *timp determinat*, pentru-ca să poată străbate în punctul de privire al conștiinței. Sub durata acestui timp aflăm în noi un sentiment particular, care se numește: *sentimentul atențiunii*. Acest sentiment se poate observa cu deosebire atunci, când *încordăm* conștiința noastră spre o *impresiune așteptată*. Când apersepem impresiunile sensoriale externe, simțim în organele respective, în ochi, în urechi, o *tenșiune* oare-care; de aci numirea de: *atențiune încordată*. Când apersepem imaginile aducerii aminte, simțim tenșiunea în acele părți ale capului, cari împresoară crerii. În amîndouă casurile avem de a face cu o *senzație de inervațiune a mușchilor*, care este însoțită de încordarea reală a acestora.

În fine, cu cât o reprezentațiune este însoțită de *sentimente mai vii*, cu atât o vom cuprinde cu atențiune mai mare, de ex. când ni-se comunică un lucru îmbucurător sau supărător, sîntem mai atenți, decât față de lucruri, cari nu ne privesc.

(Va urma.)

Dr. P. Pipoș.

Călindariul Indictului

séu al anului bisericesc 1895/6 visect dela Domnul și

Mântuitoriuł nostru Isus Christos,

întocmit pe câte o săptămână cu indicațiuni tipiconale privitoare la slujbele dumnezeieșci și cu alte însemnări folositoare creștinilor ortodocși.

Luna lui Noemvre (Brumariu)

are 30 de zile.

Septemăna a 26-a după Rusaliu. Glasul dominant 8.

Luni în 14. — Pomenirea celui dintru sfiți a părintelui nostru Ioan Gură de aur, Archiepiscopul Constantinoplei.

Tipic. Săvârșim totă slujba din Mineiu, care cuprinde; La Vecernia cea mică: Stihiri de séra gl 1 cu gl 4. Stihóvna gl 2. Tropariul sftului gl 8. (Nota: Vecernia mică se săvârșește acolo unde se serbăză acest sfânt ca patron (Hram) al bisericeii). La Vecernia cea mare: Stihirile de séra gl 4 cu gl 6. Prochimenul ȳilei: Paremiile dela Pilde, dela inț. lui Solomon 2. Stihirile litiei gl 1, 2, și 4. Stihóvna gl 5 cu gl 6. Tropariu gl 8. — La Utrenie: Sedelnele gl 8, și gl 3 cu gl 5. Polileu (Sedélina gl 4 cu gl 5) Antifon 1 dela gl 4. Prochimenul gl 4. Laudele mici. Evangelia dela Ioan c. 10 st. 2. Psalmul 50 și celelalte. (Canónele gl 8 cu Sedélina gl 8). Condac gl 6. Catavasiile Bvestiri cu Măritórea Născétórei (Cea-ce ești mai cinstită). Sfétilna. Laudele mari gl 4 cu gl 8. Măritórea mare gl. 8 — La Liturgie ferisirile din canon p. 3 și 6. Ap. și Evangelia dela Ioan c. 10 st. 9.

Din Sinaxariu: Sftul Ioan Gură de aur s'a născut în Antiochia la anul 347 din părinți creștini Secund Stratilatul și mamă sa Antusa, carea îi dăduse lui Ioan o educațiune dintre cele mai distinse. Prin vrednicia sa a ajuns la trépta cea mai înaltă de patriarh al Constantinopolei, unde în urma oratoriei sale elocvente și a vieții sale de model, a căștigat iubirea aprópe fanatică a poporului credincios, care 'l numia: „gură de aur.“ El a întocmit, după Apostolul Iacob, Liturgia ce pórtă numele seu. La anul 407 a murit, ér móștele sale sunt depuse în biserica sftilor Apostoli din Constantinopole.

Marti în 14. — Pomenirea sfântului, măritului și a totláudatului Apostol *Filip*, unul din cínul cel dintéiu a celor doispredece.

Tipic: Săvârșim totă slujba din Mineiu, care cuprinde: La Vec. de t. ȳilele; Stihiri de séra gl 6 cu gl 6. Stihóvna gl 8 cu gl 2. Tropariu gl 3. — La Utrenie: Sedelnele gl 1 și gl 5. Ps. 50. (Canónele gl 6 cu Sedélina gl 8) Condac gl 2. Catavasiile Bvestiri. Sfétilna. Laudele mari gl 3. Măritórea mare gl 3. — La Liturgie Ferisirile din Canon p. 3 și 6. Ap. și Ev. sftului.

Din Sinaxariu. Sftul apostol a fost din Vitsaida, tot dintr'un loc cu Andreiu și cu Petru. Afându-l Christos în urma botezului la Galileia, l'a îndemnat să-i urmeze, la ce apostolul a exclamat: Aflatam pre Isus fiul lui Iosif cel din Nazaret, — și îndată l-a urmat, binevestind evangelia în pământul Asiei, Frigiei, prin cetățile Misiei și ale Lidiei. În Asia a primit cununa martiriului „spânzurat fiind de un lemn.“

Alte însemnări: Astăzi lăsăm de slastă pentru postul Născerei Domnului și Măntuitorului nostru Isus Christos. — Cu ȳiua de aȳi se încep șédétórele cu torsul pentru albituri. — Sórele res. la 7-28, ap. la 3-37.

Miercuri în 15. — Pomenirea sftilor M-nici și Marturisorii Gurie, Samona și Aviv; a prea cuv. păr. nostru Chindirian, eppul Selefchiei și a binecredincioșilor împérați Iustin și Theodora; a sftului Toma patriarhul Constantinopolei; a sftilor M-nici; Elpidie, Marcel, Eustochiu, Ipatie eppul Gangrelor și Dimitrie.

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului, în care se află: La Vecernia de tóte ȳilele: Stihiri de séra gl 4 cu gl 2. Stihóvna gl 1 cu gl 2. Tropariu gl 5. La Utrenie: Canónele gl 4 (Sedélina gl 1 cu 8). Condac gl 2, și Sfétilna. Celelalte din Octoich.

Nota: Cu ȳiua de aȳi se începe postul Născerei Domnului și Măntuitorului nostru Isus Christos, — observăm deci, că în bisericele mănăstiresci se face în tóte *Lunile, Miercurile,* și *Vinerile* postulul următórele abateri tipiconale, și anume: La Vecernie, după „Invrednicéce-ne Dne“ facem 3 mătánii, ér la sfêrșit după „Sfinte Dȳeule cântăm troparele din post: Născétóre de Dȳeu

Fecióră.. gl 4 și celelalte tropare cu 3 mătánii mari apoi Otpustul. La Utrenie: După binecuvéntarea preotului ȳicem: Sfinte Dȳeule, Prea sântă Treime cu Tatăl nostru, Dóme miluesce de 12 ori: Mărire-Și acum, apoi: Veniți se ne închinăm și Psalmii obicinuiți: ér în loc de „Dm-neȳeu e Domnul,“ cântăm: *Aliluia.* După Utrenie urmăză órele I, III, și VI. Ora a IX se face înainte de Vecernie. — Sórele resare la 7-29, ap. la 3-36.

Joi în 15. — Pomenirea sftului Apostol și Evangelist *Mateiu.* —

Tipic: Săvârșim totă slujba din Mineiu, care cuprinde: La Vecernia de tóte ȳilele: Stihirile de séra gl 4. Stihóvna gl 4 cu gl 6. Tropariu gl 3. — La Utrenie, (Dȳeu e D) Sedelnele gl 1 și gl 3. Ps. 50. (Canónele gl 4. Condac gl 4) Catavasiile Bvestiri. Sfétilna. Laudele mari gl 4 cu gl 2 și Măritórea mare gl 2. — Ap. și Evangelia sftului.

Din Sinaxariu: Sftul Ap. și Evangelist *Mateiu,* „primind puterea sfântului Duh, a scris Evargelia sa și a trimis-o Evreilor.“ Dênsul a convertit la Creștinism pre Parți și pre Medieni, și a îndurat mórte de martir prin foc din partea păgânilor. — Sórele res. la 7-31. ap. la 3-35.

Vineri în 17. — Pomenirea prea cuv. păr. nostru făcétóriul de minuni Grigorie; a prea cuvioșilor părinților nostri: Lazar Zugravul și mărturisoriiul, Zaharie curelariul și Ioan, Longin, Ghenadie patriarhul Constantinopolei, Iustin și sftul Maxim patriarhul Constantinopolei.

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului, în care se află: La Vecernia cea de tóte ȳilele: Stihiri de séra gl 8 cu gl 6. Stihóvna cu gl 6. Tropariu gl 8. — La Utrenie: (Aliluia.) Canónele gl 8 (Sedélina gl 3) Condac gl 2. Sfétilna. Laudele mari gl 5 cu gl 8. Stihóvna cu gl 4. — Sórele res. la 7-32, ap. la 3-34.

Sâmbătă în 18. — Pomenirea sftului Mucenic Platon și Roman; a M-nicilor Roman diaconul, Zacheiu diaconul și Alfeu.

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului, care cuprinde: Stihiri de séra gl 8 și gl 4 cu gl 6. Tropariu gl 4. — Canónele gl 8 (Sedélina gl 8 cu gl 1.) Condac gl 3 și Sfétilna. Celelalte din Octoich. — Sórele resare la 7-32, ap. la 3-34.

Duminecă în 19, a 26-a după Rusalii. — Pomenirea sftului proroc Avdie și a sftului M-nic Varlaam; a sftilor M-nici: Azie făcétóriul de minuni, a celor 108 și 12 slujitori, Agapie, Iliodor, Antim, Taliheu, Christofor și a lui Pancharie.

Tipic. Imbinăm slujba invierii cu a sftilor din Mineiu. Glasul dominant 1. Catv. Bvestiri. Evangelia invierii a 4. La Liturgie Ap. și Evangelia din Dum. a 26-a după Rusalii: dela Luca c. 18. — La Mineiu se află: Stihiri de séra gl 4 și gl 1 cu gl 1. Tropariu gl 2 și gl 4. — Canónele gl 4. (Sedélina gl 1.) Condac gl 4. Sfétilna

Alte însemnări: Sórele res. la 7-35, ap. la 3-33. ȳiua a scăȳut în decursul sêptămânei cu 16 minute. Măneȳi, Luni în 20, avem lună plină.

Val. Magdu.

D I V E R S E.

* *Te Deum.* Din incidentul aniversării ȳilei onomastice a Măiestăței Sale împératesei și reginei apostolice Elisabetha, s'a oficiat în ȳiua de 7/19 Nov. a. c. un *Te Deum* în biserica catedrală din Arad, ridicându-se ru-

găciuni ferbinți cătră Ce Atot-puternic pentru îndelunga viață și sănătate a Măiestăților lor auguștilor noștri Suvverani.

D-zeu să primescă s-tele rugăciuni și pre Măiestățile lor să le țină întru mulți fericiți ani !

* **Rusia și confesiunile străine.** Cetim în „Hanzánk“ : Guvernul rusesc a asemnat următoarele sume pentru susținerea preoțimei confesiunilor străine pe anul 1896 : confesiunii gregoriane-armene 14. 104 ruble ; confesiunii romano-cath. din imperiu 565. 949 ruble, ér celei din Polonia și Caucaz 964, 257 ruble ; confesiunii aug-evangelice și calvine 118. 850 ruble, ér confesiunii mohamedane 50. 956 ruble. Din aceste date ăice „Hanzánk“ putem concludé, că intoleranța în Rusia nu e tocmai după cum ne-o prezentéză unele scrieri și jurnale europene.

Himen. D-nul Ioan Boțoc inv. în Chigie ș-a fi-danțat de fiitoare soție pe dr-a Iulia Marinescu, fica d-lui Vasilie Marinescu din Idin C. Selagi. — Felicitările năstre !

* **Un compositor servitor.** Din viața compositorului Nicolaus Bernier, care muri la 1734, se povestesc următoarea anecdotă amuzantă : Pe când artistul petrecea la Roma, făcu cunoscință cu renumitul Caldara 1678 — 1763) și fu așa detare captivat de frumșetea și desăvârșirea operilor acestuia, încât își propuse să le studiese pe tóte în partituri, Când însă află, că Caldara nu dădea cu nici un chip nici una dintre partiturile sale în mâni străine (abia dela 1689 dată sã prima edițiã a operilor sale), Bernier își luã refugiul la înșelăciune. El se presentă la Caldara, ca servitor, și-l rugă să-l angajeze. Esteriorul plăcut și purtarea sa istetă făcuse o impresiune favorabilă asupra măestrului, și-l luã în serviciul său. Bernier își făcea treburile de servitor în cea mai bună conșciință dér se folosi de ocasiune și cerceta tóte câte 'l interesau. Intr'o ăi dete el pe scrin peste o bucată de musică începută, dér pe care măestrul nu o putea isprăvi cu nici un chip : inspirația îl părăsi tocmai cătră sfârșit, Caldara vine, se uită la lucrarea sa și vedënd'o isprăvită chiamă pe servitor și'l întrebă cine este a treia persoană, care nepoftită a pus mâna la lucrarea sa. Bernier la început se prefăcea, că nu scie nimic ; dér, când observă, că măestrul este vesel de sfârșitul succes al operei sale, mărturisi, că el este culpabilul. Din minutul acela o amicițiã strinsă se încheiã între Caldara și inteligentul său servitor, și ilinițiã pe acesta în tóte secretele artei sale, în care totuși Bernier de mult pătrunsese.

* **Petrecere de dans.** Damele române din Timișóra arangieză petrecere de dans la 14/26 Noemvre 1895, în sala dela „Fabrikshof“ în favorul copiilor sëraci dela școlele române din Timișóra. Pentru comitetul arangiator : Maria Putici, presidentă, Valeria Gherdan, secretară. Inceputul lã 8 óre séra. Biletul de persoană 2 coróne, de familie (3 membri) 3 coróne. Ofere și suprasolviri marimóse se primesc cu mulțamită la adresa d-nei cassiere Maria Gherdan (Fabric, Tigergase Nr. 5) și se vor cuita pe cale jurnalistică. Damele sunt rugate a se presenta în toalete cât mai simple.

Convocare.

Subreuniunea învățătorilor rom. gr. or. din despărțământul „Vașcoului“ aparținătoare Consistorului Oradan, i-și va ținea adunarea generală a II din an. 1895 în comuna Crișciorul inferior la 8/20 Decemvre iar în Crișciorul superior la 9/21 Dec. cu următorul

Program :

- 1) Membrii subreuniunii în ăilele mai sus memoiate sunt poftiți a se presenta la órele 8. ant. mer. la șcôla năstră confes. din Crișciorul inferior de unde 'n corpore vor merge la servițiul divin împreunat, cu invocarea „Duhului Sânt“
- 2) Deschiderea ședinței prin președinte.
- 3) Constătarea membrilor prezenți și absenți.
- 4) Reportul bibliotecarului, despre augmântarea și starea ei. (V. Sala.)
- 5) Reportul cassariului (V. Sala.)
- 6) Reportul comitetului (I. Pinter.)
- 7) Ascultarea prelegerilor practice, din obiectele de învățământ ce vor fi la ordinea ăilei conform planului de învățământ și al ordului órelor din ăi prin învățatorul Petru Bogdan, iar în ăiua urmatore Nicolae Chișu cu ai sei elevi. —
- 8) După demiterea elevilor facerea observațiunilor, cu referință la cele observate în decursul propunerii.
- 9) Prelegeri de model (practice) prin învățătorii ce se vor însinua.
- 10) Incassarea taxelor dela membrii restanțieri.
- 11) Inscierea de membrii noi, și colectare pentru augmântarea bibliotecii (V. Sala.)
- 12) Ascultarea disertațiunilor.
- 13) Unele propuneri din partea membrilor prezenți.
- 14) Defigerea timpului și a locului pentru adunarea generală I pe anul următ. 1896.
- 15) Inchiderea prin presidiu.

Din ședința comitetului a subreuniunii învățătoreșci al despărțământului Vașcou ținută în localitatea șcôlei năstre confes. de acolo la 9 Noemvre 1895.

Petru Bogdan, m. p.

Vasiliu Sala, m. p.

președinte.

notariu.

Concurse.

Pentru ocuparea postului învățătoreșci a șcôlei nou înființate în B.-Comloș, cu termin de alegere pe 26 Novembre st. v. a. c. se escrie concurs.

Emolumintele : 1) în bani 350 fl. v. a. ; 2) locuință cu două chilli, tindă, cameră și staul, împreună cu jumătate grădină cu pomi și vie ; 3) 3 stângini paie.

Dela recurenți se pretinde — pe lângă calificațiunea preserisă de legile în vigore — se posadă și documente de cunoșcința notelor, fiind obligat a întemeia și conduce chor de băieți, carele va avea să cânte în Dumineci și sərbători. Pentru conducerea chorului de bărbați deja esistent, i-së pune în prospect onorariu special.

Avënd alesul a conduce și strana dréptă, are a-se presenta în s. biserică spre a-și arêta desteritatea în cântare.

Recursele adresate comitetului parochial, së se trimită Prea On. Dómn protopresbiter și inspektor școlar Paul Miulescu în Nagy B.-Komlos.

Alesul va avea să instrueze două clase inferióre, cari i-se vor designa de autoritățile locale.

B.-Comloș, din ședința comitetului parochial gr. or. rom. ținută la 5/17 Novembre 1895.

Iuliu Vuia, m. p. Vichentie Groșoreanu, m. p.

notariu.

președinte.

În conștelegere cu mine : PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter, inspektor de șcôle.

De după înalta ordinațiune a Ven. Consistoriu d-to 21 Iunie (3 Iuliu) a. c. Nr. 3605, se escrie concurs pentru vacanta parochiă de cl. II. din **Erdeși**, (Erdőhegy), com. Aradului protopresbiteratul Chișineului, cu termen de alegere pe **6/18 Decembrie a. c.**

Venitele sunt: a) 28 jugere catastrale pământ arătoriu, cari după detragerea contribuției dau un venit anual de 340 fl.; b) competență de pășune după acest pământ pe an 68 fl.; c) o via și două parcele de pământ (numite „cucerice” și „toldășiu”), dau un venit anual de 30 fl.; d) casa parochială cu intravilan 120 fl.; e) birul și venitele stolari pe an 110 fl. în calcul minimal.

Preotul alegând va avea singur a îngriji de ținerea în ordine a casei parochiale, și a face reparaturile curente pe spesele sale; asemenea va suporta contribuțiunea și spesele Crișului din al său.

Recursele ajustate conform Regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial din Erdeși, se se tramită la subscrișul protopresbiter în Kis-Jenő, până în presera alegerii. Recurenții au să se prezenteze în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cele rituali și oratori.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Erdeși, la 8/20 Octombrie 1895.

Ioan Nica, m. p.
președinte.

Ioan Dascal, m. p.
notariu.

În conțelegere cu: Dr. IOAN TRAILESCU, protopresbiter.

—□—

Pentru stațiunea învățătorescă dela școla mixtă gr. ort. nou înființată din comuna **Măderat**, înșpectoratul Șiria, se escrie concurs cu termen de alegere pe **6/18 Decembrie a. c.**

Emolumintele sunt: 1) Salariu în bani 300 fl., 2) pentru locuință și până ce comuna'l va da în natură 24 fl., 3) în speșele de conferință 10 fl., 4) venitul cantoral dela morți dintr'o parochie; 5) de încălzirea și cărățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericăscă.

Se notifică că în acēsta școla se vor înștrua numai clasele I. și II-a de baiați și fete.

Competenții au să înainteze recursesle lor ajustate conform stat. organic. Preonorat. D. protopop Georgiu Popovici în Șiria (Világos) până la 5/17 Decembrie a. c., avēnd nainte de alegere a să presenta în vre-o Duminecă seu șerbătore în s-ta biserică, pentru a-și arăta în cânt și tipic. Acei recurenți cari vor fi apți pentru a înșința și conduce corul vocăi vor fi preferiți și rebonificați cu 1/2 jugher pământ arătoriu de elasa primă.

Măderat, la 24 Septembrie (6 Octombrie) 1895.

Comitetul parochial.

Ioan Morariu, m. p.
preot. preș. comit.

Petru Vancu, m. p.
invēș. not. comit.

În conțelegere cu: GEORGIU POPOVICIU, m. p. protopresviter înșpect.

—□—

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, sistemisat cu apropierea Ven. consistoriu din 27 August 1894 N-rul 3884, pe lângă veteranul preot din **Nereu**, *Ștefan Oprean*, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Dotățiunea împreunată cu acēsta parochie: 1) 30 jughere pământ arător și o grădină estravilană de 1200 cu un venit anual de 760 fl. v. a.

2) birul dela 200 numere de case 70 chible grâu a 2 fl. 50 de tot 175 fl. v. a.

3) venite stolare 50 fl. v. a. tôte computate laolaltă dau un venit anual de 985 fl. v. a.

Se noteză, cumcă nou alesul capelan are să capete jumătate din tôte veniteșle și se suporte tôte dările recerute.

Recurenții au să-și ajusteze recursesle lor amēșurat § 15. lit. a) din Reg. pentru parochii de elasa I-a și amēșurat §. 13 din Stat. org. se se trimite comitetului parochial din Nereu, la subscrișul protopresbiter actual în B.-Comloș (Nagy-Komlós) până în 8 zile nainte de alegere; eră pentru a-și arăta desteritatea în cele ceremoniali și oratorice, au a-șe presenta în vr'o Duminecă seu șerbătore în șfanta biserică din Nereu.

Dat din ședința com. parochial ținută la 19 Octombrie c. v. 1895.

Petru Baran, m. p.
not. com par.

George Mezin, m. p.
preș. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci dela școla elementară cenfesională din **Totvaradia**, protopresviteratul Radnei, se escrie concurs cu termen de **30 zile dela prima publicare.**

Emolumintele sunt: 1) În bani 350 fl. v. a.; 2) Una jumătate pământ învățătoresc pe deal la locul numit „Dimpul cu colibele”; 3) Spese de conferințe 15 fl. precum și de scripturistica după trebuință; 4) Taxele usuatē dela înmormentări unde va fi poftit; 5) Cortel în natură cu grădină de legumi.

Reflectanții, au să dovedescă cualificațiunea prescrișă și se se presente în vre-o Duminecă ori Șerbătore spre a-și arăta în șf. biserică desteritatea în cântare și tipic. Recursesle adresate comitetului parochial sunt a-șe trimite părintelui protopop și înșpector școlar Vasile Beleşiu în Maria-Radna.

Dat în Totvaradia, din ședința comitetului parochial ținută în 23 Octombrie 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. prot. și înșpector școlar.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci din **Troiaș**, protopresviteratul Radnei, se escrie concurs cu termen de **30 zile dela prima publicare.**

Emolumintele sunt: 1) În bani 130 fl.; 2) în rescumpărarea naturaliilor 92 fl.; 3) 10 orgii de lemne din cari e a să încălși și sala de învățământ în preț de 60 fl.; 4) Pentru spesele de conferințe și scripturistica 12 fl.; 5) 12 jugere pământ arătoriu pe deal, a căruia arēndă e: 50 fl.; 6) Taxe dela participare la înmormentări unde va fi poftit, dacă se șervesce și s. liturgie 1 fl. și fără liturgie 50 cr. 7) Cortel în natură cu grădină de legumi.

Reflectanții au să dovedescă cualificațiunea prescrișă și să se presente în vre-o Duminecă ori șerbătore spre a-și arăta în șf. biserică desteritatea în cântare și tipic. Recursesle adresate comitetului parochial sunt a să trimite părintelui protopop și înșpector școlar Vasile Beleş, în Maria-Radna.

Dat în Troiaș, din ședința comitetului parochial ținută în 19. Octombrie 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop înșp. școl.

—□—